

UCHWAŁA NR 1666/25
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
z dnia 5 marca 2025 roku

w sprawie przyjęcia sprawozdania z działalności Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych za 2024 rok.

Na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 566, z późn. zm.), uchwala się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się sprawozdanie z działalności Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych za 2024 rok, które stanowi załącznik do niniejszej uchwały, oraz kieruje się przedmiotowy dokument na posiedzenie Komisji Rolnictwa i Ochrony Środowiska Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Marszałkowi Województwa Świętokrzyskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
RENATA JANIK
(dokument podpisano elektronicznie)

ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY NR 1666/25
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
z dnia 5 marca 2025 roku

Sprawozdanie
z działalności Zespołu Świętokrzyskich
i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w Kielcach
za 2024 rok

Kielce, luty 2025 r.

Podstawowe zadania realizowane przez Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w 2024 roku dotyczyły w szczególności:

- ochrony przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości historycznych i kulturowych,
- organizacji działalności edukacyjnej,
- współdziałania w zakresie ochrony przyrody z innymi jednostkami organizacyjnymi,
- realizacji projektu LIFE17 NAT/PL/000018 pn. „Renaturyzacja Śródlądowej Dłty Rzeki Nidy”,
- przygotowanie nowego projektu LIFE i złożenie w naborze w 2024 r. pn.: „Renaturyzacja dolin rzecznych poprzez odtworzenie powiązań biocenotycznych zagrożonych gatunków małży i ryb słodkowodnych – LIFE Spawn”,
- rozliczenia i utrzymanie trwałości projektu pn.: „Budowa Ośrodka Edukacji Przyrodniczej na Ponidziu w m. Umianowice gm. Kije”, dofinansowanego ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 i funkcjonowania Ośrodka,
- przygotowanie wniosków dla trzech projektów do naboru w ramach programu FEŚ 2021-2027, priorytet 2 Fundusze Europejskie dla środowiska, działanie 2.9 „Ochrona dziedzictwa i różnorodności biologicznej”,
- realizacji zadania „Rewitalizacja oraz funkcjonowanie kolejki wąskotorowej Ponidzie” ze środków Samorządu Województwa Świętokrzyskiego oraz samorządów powiatowych i gminnych.

I. W zakresie ochrony przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości historycznych i kulturowych, realizowane były następujące zadania:

1. Plany ochrony parków krajobrazowych.

W 2024 r. ZSiNPK realizował zadania w zakresie sporządzania projektów planów ochrony dla dwóch Parków Krajobrazowych:

- Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego,
- Sieradowickiego Parku Krajobrazowego.

Zadanie obejmowało opracowanie dokumentacji niezbędnej do sporządzenia projektu planu ochrony JPK (6 operatów tematycznych: operat zasobów abiotycznych i gleb, operat ochrony szaty roślinnej i grzybów, operat ochrony zwierząt, operat zagospodarowania przestrzennego, operat ochrony walorów krajobrazowych i kulturowych, operat kształtowania funkcji edukacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych) oraz strategię ochrony, koncepcję ochrony i operat generalny. Wykonano mapy tematyczne w formie cyfrowej. Opracowano projekt uchwały Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego w sprawie ustanowienia planu ochrony dla JPK wraz z załącznikami, w tym kartograficznymi.

Przeprowadzono procedurę związaną z zaopiniowaniem i uzgodnieniem projektu planu ochrony, zapewniono udział społeczeństwa w opracowaniu dokumentu, przygotowano i zgromadzono dokumentację formalno-prawną, uwzględniono w projekcie uchwały uwagi wniesione podczas procedury opiniowania i uzgadniania, przygotowano dokumentację niezbędną do przeprowadzenia konsultacji społecznych, rozpoczęto procedurę związaną z ustanowieniem planu ochrony przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego.

Rozpoczęto działania dotyczące opracowania projektu planu ochrony dla Sieradowickiego Parku Krajobrazowego m.in. w zakresie częściowej inwentaryzacji zasobów, tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości kulturowych wraz z ich charakterystyką, oceną stanu i prognozą przyszłych zmian

– w zakresie niezbędnym do zaplanowania ochrony w okresie jesiennym i zimowym, wskazano istniejące formy ochrony przyrody, zlecono 2 ekspertyzy specjalistyczne w zakresie niezbędnym do zaplanowania ochrony.

Prace nad opracowaniem projektu planu ochrony dla Sieradowickiego Parku Krajobrazowego będą prowadzone również w 2025 roku.

2. Inwentaryzacje.

Istotnym kierunkiem działalności Zespołu Parków była realizacja zapisów art. 107 pkt. 2 ust. 1-3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 z późn. zm.) w zakresie inwentaryzacji i gromadzenia dokumentacji dotyczącej zasobów przyrodniczych, wartości historycznych i kulturowych parków krajobrazowych i ich otulin. Prace prowadzono przez cały rok.

W 2024 roku zaktualizowano dokumentację inwentaryzacyjną dla 4 Parków Krajobrazowych: Chęcińsko-Kieleckiego, Szanieckiego, Nadnidziańskiego i Kozubowskiego oraz ich otulin w zakresie: wartości kulturowych, historycznych, etnograficznych, krajobrazowych, obiektów zagospodarowania turystycznego oraz zasługujących na ochronę tworów i składników przyrody nieożywionej. Uzyskane w terenie informacje dotyczące lokalizacji obiektów, ich charakterystyki i parametrów zamieszczono w kartach ewidencyjnych obiektów. Określono również istniejące i potencjalne zagrożenia. Karty ewidencyjne zinwentaryzowanych obiektów sporządzono także w wersji elektronicznej

Dla obszaru Chęcińsko-Kieleckiego, Szanieckiego, Nadnidziańskiego i Kozubowskiego Parku Krajobrazowego oraz ich otulin zaktualizowano posiadaną ewidencję i założono nowe karty dla **110** obiektów, w tym o charakterze historycznym, kulturowym, etnograficznym oraz krajobrazów ekologicznych.

Zaktualizowano również materiały inwentaryzacyjne lub założono nowe karty dla **77** obiektów mających znaczenie dla ochrony przyrody i zagospodarowania turystycznego, w tym dla:

- 8 rezerwatów przyrody („Karczówka”, „Góra Zelejowa”, „Góra Miedzianka”, „Biesak – Białogon”, „Chelosiowa Jama”, „Góra Rzepka”, „Jaskinia Raj”, „Owczary”); 6 pomników przyrody („Jaskinia Piekło”, odsłonięcie geologiczne „Zimne Wody” w Busku - Zdroju, odsłonięcie geologiczne w Busku - Zdroju, Zespół Jaskiń Krasowych, Jaskinia w Śladkowie, Modrzew europejski w Smogorzowie), 4 stanowisk dokumentacyjnych (Odsłonięcie skalne u podnóża Góry Hałasa, Ściana łomiku w Młynach, Wyrobisko poeksploatacyjne gipsów w Gartatowicach, „Zajęcza Góra” w Skotnikach Małych), 5 użytków ekologicznych („Ostra Góra” w Skotnikach Małych, „Wąwóz Kikowski” w Kikowie, „Oczko wodne” w Sędziejowicach, Kompleks leśny z oczkami wodnymi w Chrabkowie, Jezioro Pleban w Szarbkowie), 1 zespołu przyrodniczo-krajobrazowego (Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Grabina-Dalnia) z terenu Chęcińsko-Kieleckiego i Szanieckiego Parku Krajobrazowego i ich otulin;
- 32 obiektów zagospodarowania turystycznego (np. wiaty turystyczne, miejsca rekreacyjne, parkingi przydrożne, przystanie kajakowe, muzea) z terenu Chęcińsko-Kieleckiego, Szanieckiego, Nadnidziańskiego i Kozubowskiego Parku Krajobrazowego i ich otulin, między innymi w miejscowościach: Chęciny, Żerniki, Wola Chroberska, Wiślica, Nowy Korczyn, Bronina, Pełczyska oraz przy Jaskini Raj, Jaskini Piekło, Źródełku w Kielcach (Białogon), przy Górze Zelejowej oraz Górze Stokówce;

- 21 zasługujących na ochronę tworów i składników przyrody nieożywionej z terenu Chęcińsko-Kieleckiego, Szanieckiego, Kozubowskiego i Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego i ich otulin, takich jak: odsłonięcie skalne – Bocheniec, Kamieniołom Zachodni – Zamek Chęciny, odsłonięcie lessów w Woli Chroberskiej, źródło w Zagorzycach, odsłonięcie gipsów w Woli Zagojskiej, odsłonięcie wapieni w Samostrzałowie;
- założono także 3 karty ewidencyjne dla stanowisk chronionych gatunków roślin i grzybów, takich jak: obuwik pospolity, gnieźnik leśny i smardz jadalny.

3. Zabiegi ochrony czynnej.

W kwietniu 2024 r. rozpoczęto realizację projektu pn. „Razem dla popielic - Ochrona popielicowatych (Gliridae) w lasach Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego”, który stanowi kontynuację podjętych wcześniej działań ochronnych realizowanych w latach 2015, 2016 oraz 2019 w zakresie ochrony ssaków z rodziny popielicowatych na terenie Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego. W ramach realizacji projektu została podjęta współpraca z Nadleśnictwem Daleszyce i Nadleśnictwem Łagów oraz Instytutem Biologii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Działania obejmujące projekt to przede wszystkim zwiększenie bazy lęgowej oraz naturalnych miejsc schronień, stwierdzenie występujących na obszarze projektu gatunków pilchowatych, poznanie stopnia zasiedlenia wywieszonych budek, a także określenie ewentualnych zagrożeń dla stwierdzonych gatunków i zaproponowanie najkorzystniejszych sposobów ochrony.

Ponadto wykonano zabiegi ochrony czynnej wokół pomnika przyrody - kopuły gipsowej w Wiślicy i na obszarze rezerwatu przyrody w Skorocicach, gm. Wiślica z terenu Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego.

4. Ochrona dóbr kultury materialnej.

Wykonano zabiegi pielęgnacyjne przy figurze św. Agaty z początku XIX wieku w Skowronnie Dolnym.

5. Oznakowanie parków krajobrazowych.

W 2024 roku przeprowadzono kontrolę **60** tablic stanowiących oznakowanie granic 8 parków krajobrazowych w terenie oraz **12** miejsc oznakowanych - objętych zakazem kąpieli, na terenie Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego.

Wymóg oznakowania tych miejsc wynika z ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych.

6. Lustracje terenowe.

Dokonano lustracji **24** form ochrony przyrody, w tym: rezerwatów przyrody, pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych i zespołu przyrodniczo-krajobrazowego z terenu Szanieckiego i Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego i ich otulin. Na podstawie wizji terenowych zaktualizowano karty ewidencyjne wymienionych wyżej obiektów.

7. Inne zadania.

Kontynuowano działania zmierzające do utworzenia Sandomiersko - Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego. Zorganizowano spotkania: ze starostami powiatów opatowskiego i sandomierskiego, burmistrzami Sandomierza, Zawichostu, Ożarowa oraz wójtami gmin: Dwikozy, Tarłów i Samborzec. W Ratuszu, w Sandomierzu zorganizowano konferencję z udziałem przedstawicieli lokalnych samorządów oraz osób zainteresowanych utworzeniem Parku Krajobrazowego. Prace konsultacyjne będą prowadzone również w roku bieżącym.

Zorganizowano coroczne posiedzenie Rady Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w OEP w Umianowicach.

Realizując zapisy ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych przeprowadzono analizę miejsc, do ewentualnej lokalizacji znaków "kąpiel zabroniona" w 4 parkach krajobrazowych (S-OPK, SPK, C-OPK, Ch-KPK). Uzupełniono informacje na stronie internetowej ZSiNPK, dotyczące zagadnień bezpieczeństwa na obszarach wodnych.

II. Organizacja działalności edukacyjnej.

1. Edukacja ekologiczna jednostki.

Edukację ekologiczną prowadzono w ramach opracowanego i przyjętego do realizacji:

- „Programu edukacji przyrodniczej Oddziału Zespołu Parków w Kielcach na lata 2023 - 2025”,
- „Programu edukacji przyrodniczej Oddziału Zespołu Parków w Umianowicach oraz Ośrodka Edukacji Przyrodniczej w Umianowicach na lata 2023 - 2025”.

Bazą edukacyjną ZSiNPK w Kielcach w 2024 r. były sala edukacyjna w siedzibie Zespołu w Kielcach, Ośrodek Edukacji Przyrodniczej w Umianowicach, gm. Kije, Ośrodek Edukacyjno-Rekreacyjny (leśniczówka) w Niwach Daleszyckich, gm. Daleszyce oraz obszary Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych i ich otulin.

Organizowano zajęcia warsztatowe, wycieczki trasami ścieżek dydaktycznych - rajdy piesze oraz prelekcje w placówkach oświatowych, szkolno-wychowawczych i kulturalnych. Tematyka zajęć obejmowała zagadnienia związane z ochroną przyrody i krajobrazu oraz zanieczyszczeniem środowiska.

W 2024 roku, z ww. form edukacji ekologicznej prowadzonej przez Oddział w Kielcach i Umianowicach skorzystało ponad 20 tysięcy osób.

2. Konkursy ekologiczne.

a) Konkurs „Zimowy przyjaciel leśnych stworzeń”.

Konkurs skierowano do uczniów kl. I-IV szkół podstawowych z terenu woj. świętokrzyskiego. Zadaniem uczestników było przygotowanie pracy plastycznej przedstawiającej pomoc zwierzętom w okresie zimowym oraz dokumentacji zdjęciowej ukazującej praktyczne działania dzieci w tym kierunku. W konkursie uczestniczyło łącznie 177 uczniów, zorganizowano finał III edycji.

b) Konkurs plastyczny pn. „Poszukiwacze wiosny”.

Zorganizowano IV edycję konkursu plastycznego pn. „Poszukiwacze wiosny”. W konkursie uczestniczyło 512 dzieci z placówek przedszkolnych i klas zero szkół podstawowych z terenu województwa świętokrzyskiego.

Nagrodą dla zwycięskich placówek oświatowych były między innymi sadzonki krzewów miododajnych, które „Młodzi Przyrodnicy” wraz przedstawicielami Zarządu Województwa Świętokrzyskiego posadzili przy swoich placówkach oświatowych.

c) Konkurs pn. „Poznajemy Parki Krajobrazowe Województwa Świętokrzyskiego”.

W kwietniu zorganizowano finał II edycji konkursu pn. „Poznajemy Parki Krajobrazowe Województwa Świętokrzyskiego”. W rozgrywkach finałowych uczestniczyło 5 trzyosobowych zespołów, (wyłonionych spośród 46-ciu), których prace konkursowe zgłoszone do I etapu otrzymały najwyższą punktację.

Zespół Uczniowski, który w ww. konkursie zdobył I miejsce reprezentował województwo świętokrzyskie podczas wyjazdowych rozgrywek finałowych XXIII edycji ogólnopolskiego konkursu pn. „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski”. Organizatorem przedsięwzięcia był Zespół Opolskich Parków Krajobrazowych. W zmaganiach konkursowych wzięło udział 16 drużyn, zespół reprezentujący nasze województwo zajął 7 miejsce.

d) Konkurs plastyczny pn. „Bocian biały, naszym sąsiadem”.

Zorganizowano II edycję konkursu plastycznego dla uczniów klas I-IV szkół podstawowych. Zadaniem uczestników było samodzielne wykonanie, pod nadzorem nauczyciela, pracy plastycznej w dowolnej technice, przedstawiającej bociana białego w jego naturalnym środowisku. W konkursie uczestniczyło łącznie 120 uczniów.

e) Konkurs plastyczny pn. „Mój motyl”.

Zorganizowano I edycję konkursu plastycznego pn. „Mój motyl”, którego motywem przewodnim były gatunki motyli występujące na Pomidziu.

f) Udział w organizacji konkursów.

Uczestniczono również w organizacji konkursów pn.: „Hotele dla owadów - dbamy o zapylacze” oraz „Jadłodajnia dla ptaków” w Zespole Szkół Elektrycznych w Kielcach; Międzyprzedszkolnym Ekologicznym Konkursie Recytatorskim w Przedszkolu Samorządowym nr 9 w Kielcach; „Eko-maniacy w świecie teatru – bajkowy strój z recyklingu” w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1 w Kielcach; wiedzy o Ziemi Świętokrzyskiej zorganizowanym przez Młodzieżowy Sejmik Województwa Świętokrzyskiego i Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego; recytatorskim „Przyroda w Lirycie” w Nadleśnictwie Daleszyce, XVIII edycji Powiatowego konkursu plastycznego „Chrońmy lasy przed żywiołami” w Starostwie Powiatowym w Pińczowie, XX edycji Powiatowego Konkurs Wiedzy Regionalnej „Moje Pomidzie” 2023/2024 w Szkole Podstawowej im. Stanisława Staszica w Busku - Zdroju, fotograficznym „Las moimi oczami” w Nadleśnictwie Pińczów.

3. Inne formy edukacji.

- a) Zorganizowano cykl 6 wyjazdów edukacyjno – przyrodniczo – krajoznawczych po obszarze śródlądowej delty rzeki Nidy, których uczestnikami było 250 uczniów szkół podstawowych z terenu powiatu sandomierskiego. Zadanie zrealizowano przy dofinansowaniu ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach.

- b) Organizacja lub udział w imprezach plenerowych i akcjach ekologicznych.

Z okazji „Dnia Ziemi”, wspólnie z Nadleśnictwem Kielce i Leśnym Kompleksem Promocyjnym „Puszcza Świętokrzyska”, przy siedzibie naszej jednostki w Kielcach, zorganizowano piknik ekologiczny, w którym wzięło udział ok. 400 dzieci z klas 0-III z kilku placówek oświatowych z terenu Kielc i okolic.

W ramach „Świętokrzyskiej akcji karmnik – obrączkowanie ptaków zimą” zorganizowano 5 spotkań. Zebrane dane ornitologiczne corocznie przekazywane są do Stacji Ornitologicznej Muzeum i Instytutu Zoologii PAN w Gdańsku. W ten sposób uzyskuje się informacje nt. ptaków zimujących w Polsce. Wydarzenie ma także wymiar edukacyjny – w spotkaniach brali udział uczniowie ze szkół z terenu woj. świętokrzyskiego.

Ponadto pracownicy ZSiNPK wzięli udział:

- w organizacji imprez i akcji ekologicznych, takich jak: „Światowy Dzień Mokradeł”, „Dary Świętokrzyskich Lasów”, „Międzynarodowy Dzień Krajobrazu”, „Hubertus Świętokrzyski”, „Sprzątanie Świata”; kampania informacyjno-edukacyjna „VIII Kieleckie Dni Energii”, obchodach „Dnia Ziemi” w Szkole Podstawowej w Gierlachowie, Katolickiej Szkole Podstawowej w Kielcach oraz Zespole Placówek Oświatowych w Kołaczkowicach;
- w organizacji pikników, festynów np. z okazji: Dnia Dziecka (Nadleśnictwie Suchedniów oraz przy SP nr 33 w Kielcach), Dni Otwartych Funduszy Europejskich OEP w Umianowicach, 35-lecia PS nr 19 w Kielcach, „Pikniku sąsiedzkim Na Stoku”, akcji „Czytanie dzieciom” w PS nr 19 w Kielcach, XXIV Świętokrzyskich Dożynkach Wojewódzkich w Tokarni oraz XXIV Targach Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami EKOTECH w Kielcach, w festynie „Zaginiony świat naszej Ziemi”.

- c) Organizacja Szkolenia Edukatorów pn. „Prowadzenie edukacji przyrodniczej dla osób z niepełnosprawnościami i seniorów”.

Przeprowadzono szkolenie dla edukatorów pracujących w ZSiNPK oraz w Nadleśnictwach podlegających Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu.

- d) Inne zadania

Zorganizowano w OEP w Umianowicach ekspozycję wystawy PFRON-u „Obszar chroniony, obszar dostępny”.

4. Współdziałanie w zakresie edukacji z placówkami naukowymi:

Współpracowano z Instytutem Biologii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach w organizacji wydarzenia pn. „Noc Biologów” w 2024 r. - zorganizowano punkty edukacyjne naszej jednostki.

Uczestniczono w organizacji 53 i 54 Olimpiady Biologicznej oraz w etapie okręgowym Olimpiady Wiedzy Ekologicznej.

Przeprowadzono praktyki dla studentów I roku Ochrony Środowiska UJK w Kielcach oraz studentki Uniwersytetu Wrocławskiego.

5. Działalność wydawnicza oraz produkcja materiałów filmowych.

- Na potrzeby prowadzonej edukacji ekologicznej oraz w celu popularyzacji i promocji regionu wznowiono druk zeszytu edukacyjnego pt.: „Puszysta popielica – nocny duszek lasów Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych”, w nakładzie 5 000 egzemplarzy.

Ww. publikacja została wydana przy dofinansowaniu ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach.

- W celu popularyzacji wśród społeczeństwa wiedzy na temat obszarów chronionych i cennych, w szczególności parków krajobrazowych, na zlecenie naszej jednostki powstały trzy filmy edukacyjno-przyrodnicze – **cykl pn.: „Świętokrzyskie krajobrazy”**. Dwa z nich pokazują walory przyrodnicze już istniejących parków krajobrazowych: Cisowsko - Orłowski i Nadnidziański, trzeci opowiada o terenach cennych przyrodniczo położonych wzdłuż doliny Wisły pomiędzy gminami Ożarów i Łoniów, z uwzględnieniem okolic Sandomierza. Filmy ukazujące niezwykle piękno naszego regionu są emitowane w sieci internetowej oraz na prelekcjach i podczas wydarzeń związanych z tematyką ekologiczną i przyrodniczą. Emisja w TVP planowana jest na 2025 r.

Filmy powstały przy dofinansowaniu ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach.

Ponadto nasi pracownicy uczestniczyli przy realizacji przez Telewizję Świętokrzyską cyklu programów edukacyjnych pod nazwą „Eko-Tajemnice Ponidzia”. Celem kampanii była promocja wartości przyrodniczych i walorów krajobrazowych Ponidzia.

III. Współdziałanie w zakresie ochrony przyrody z innymi jednostkami organizacyjnymi.

1. Współpraca z samorządami gminnymi i powiatowymi.

Przygotowano wnioski do planu zagospodarowania przestrzennego woj. świętokrzyskiego; zmiany planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łagów, dla sołectwa Lechówek oraz planu ogólnego dla miasta i gminy: Pińczów, Busko - Zdrój oraz gmin: Sobków, Pierzchnica, Złota, Solec - Zdrój, Imielno, Michałów i Kije.

Ponadto przygotowano opinie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obrębów: Uników i Chrabków (gm. Pińczów) oraz zaopiniowano:

miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Fotowoltaika Nida”, obręb: Wola Zagojska i Leszcze (gm. Pińczów) oraz gminy Łagów, dla sołectwa Wola Łagowska. Wniesiono również propozycje zastosowania przepisów dotyczących parków krajobrazowych do zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu Pasturka (gm. Pińczów). Sporządzono opinię w sprawie budowy zbiornika Maskalis w miejscowości Łatanice (gm. Wiślica).

Przeprowadzono lustracje terenowe (obszar C-OPK i Ch-KPK) dotyczące działań podejmowanych na gruntach przez inwestorów.

IV. Realizacja projektu LIFE17 NAT/PL/000018 pn. „Renaturyzacja Śródlądowej Dłty Rzeki Nidy”.

W 2024 roku kontynuowano realizację projektu LIFE17 NAT/PL/000018 pn. „Renaturyzacja śródlądowej dłty rzeki Nidy”:

- Zakupiono koparkę do ciągnika niezbędną do prowadzenia prac interwencyjnych na obszarze śródlądowej dłty rzeki Nidy.
- Rozpoczęto realizację inwestycji polegającej na budowie 3 przyrodniczych ścieżek dydaktycznych wraz z infrastrukturą oraz przywróceniu właściwych stosunków wodnych w postaci sieci rowów nawadniająco-odwadniających wraz z zastawkami w kompleksie leśnym Młodzawy.
- Wykoszono łąki na powierzchni ponad 100 ha wraz z usunięciem biomasy, co było niezbędne do odtworzenia łąk potrzebnych dla zwiększenia populacji ptaków siewkowatych.
- Usunięto zwarte płyty trzcinowisk na powierzchni ok. 13 ha.
- Dokonano nasadzeń gatunków łągowych wzdłuż koryta Starej Nidy na powierzchni 2 ha, wykorzystując materiał pozyskany z terenu szkółki leśnej w Michałowie.
- Kontynuowano wypas koników polskich i krów rasy Hereford i czerwona polska na obszarze Dłty Umianowickiej. Utworzono kolejną powierzchnię wypasową, Zakupiono niezbędny sprzęt i infrastrukturę wypasową do jej wygradzenia.
- Kontynuowano hodowlę żółwia błotnego w Ośrodku Edukacji Przyrodniczej w Umianowicach. Zakupiono niezbędne wyposażenie laboratorium. W listopadzie przetransportowano kolejne 50 szt. młodych osobników tego gatunku z Poleskiego Parku Narodowego. Działanie związane z wprowadzeniem do środowiska naturalnego planuje się zrealizować zgodnie z udzielonym zezwoleniem w okresie od 1 sierpnia do 30 września 2025r.
- Kontynuowano hodowlę kumaka nizinnego, wypuszczono do zbiorników powstałych w ramach projektu pierwsze osobniki pobrane z kompleksu leśnego Młodzawy.
- Zakupiono doposażenie systemu „Zebra Fish” niezbędnego do prawidłowej hodowli skójki gruboskorupowej, rozwijano systemy podchowu młodocianych osobników w warunkach kontrolowych, przyczyniając się do wzrostu ilości wyhodowanych osobników tego gatunku. Potwierdzono wysoki przyrost populacji i indywidualny przyrost wielkości ciała osobników młodocianych w założonych ławicach, co potwierdza odbudowę populacji skójki gruboskorupowej w sposób prawidłowy.
- Kontynuowano hodowlę zatoczka łamliwego w OEP, przeprowadzono czynności związane z wprowadzeniem na teren śródlądowej dłty rzeki Nidy 60 osobników

zatoczka łamliwego pochodzących z hodowli do 4 optymalnych lokalizacji, które objęto monitoringiem.

- Utworzono po 9 nowych stanowisk poczwarówki jajowatej i zwężonej wykorzystując lokalne populacje źródłowe tych gatunków.
- Kontynuowano wypas w obrębie murawy kserotermicznej znajdującej się w rezerwacie archeologicznym w miejscowości Stawy.
- Przeprowadzono introdukcję bobrka trójlistkowego na obszarze Rozlewiska Umianowickiego.
- W sposób ciągły prowadzono monitoring przyrodniczy i hydrologiczny wpływu działań projektu przez: Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych, Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk w Krakowie oraz Uniwersytet Rolniczy w Krakowie.
- Przeprowadzono wspólnie z Oddziałem Polskiego Związku Wędkarskiego oraz Kołami Łowieckimi patrole prewencyjne obszaru Delt Umianowickiej.
- Przeprowadzono 48 warsztatów jednodniowych oraz 14 warsztatów dwudniowych, w których uczestniczyło ponad 2800 uczniów przedszkoli, szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych, a także zorganizowano 11 festynów ekologicznych, w których uczestniczyło ponad 3200 osób.
- Wykonano makietę edukacyjną przedstawiającą śródlądową deltę rzeki Nidy stanowiącą doskonałe narzędzie edukacyjne.
- Zorganizowano w OEP w Umianowicach warsztaty, w których wzięło udział 23 nauczycieli z placówek oświatowych oraz szkolenie dla 30 rolników.
- Zorganizowano wizytę greckich badaczy z Instytutu Zasobów Biologicznych Morza i Wód Śródlądowych z Helleńskiego Centrum Badań Morskich w ramach transferu wiedzy i replikacji działań projektu.
- Zorganizowano 2 spotkania informacyjne dla lokalnych społeczności z gmin: Pińczów i Kije, w których wzięło udział blisko 60 osób.
- Zrealizowano 1 audycję radiową związaną z tematyką projektu.
- Wykonano kalendarze na 2025 r. w nakładzie 1000 szt.

V. Wniosek do Programu LIFE, w naborze na 2024 r., dla projektu pn.: „Renaturyzacja i ochrona siedlisk rzecznych dla zachowania zagrożonych małży słodkowodnych”

W czerwcu 2024r. złożono wniosek do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie o dofinansowanie w ramach Inkubatora wniosków LIFE 2024 na przygotowanie wniosku aplikacyjnego do Programu LIFE do Komisji Europejskiej pn.: „Renaturyzacja dolin rzecznych poprzez odtworzenie powiązań biocenotycznych zagrożonych gatunków małży i ryb słodkowodnych – LIFE Spawn”. W listopadzie 2024r. decyzją Zarządu NFOŚiGW wniosek rozpatrzono pozytywnie i pozyskano dofinansowanie na ten cel w wysokości 80 000 zł.

W dniu 18 kwietnia 2024r. ogłoszone zostało rozpoczęcie nowego naboru 2024 do Programu LIFE przez Europejską Agencję Wykonawczą ds. Klimatu, Infrastruktury i Środowiska (CINEA) Komisji Europejskiej. Kilkumiesięczne wysiłki pracowników oraz partnerów krajowych i zagranicznych zaowocowały złożeniem wniosku w dniu 18 września 2024r. do Komisji Europejskiej pn. „Renaturyzacja i ochrona siedlisk rzecznych dla zachowania zagrożonych małży słodkowodnych” na kwotę 16 420 300 euro. Planowany termin realizacji projektu obejmuje okres od 1 października 2025r. do 31 marca 2031r. Tut. Zespół będzie pełnić rolę

Beneficjenta koordynującego projekt, natomiast jego współbeneficjentami będą zarówno partnerzy krajowi (Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk w Krakowie, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, Uniwersytet Rolniczy w Krakowie oraz Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Kielcach), jak i zagraniczni z Grecji (Hellenic Centre for Marine Research oraz Hellenic Society for the Protection of Nature) i Hiszpanii (Sociedad Aragonesa de Gestión Agroambiental).

Głównym celem projektu będzie renaturyzacja wybranych rzek i dolin rzecznych południowego regionu Gór Świętokrzyskich, Grecji i Hiszpanii poprzez odtworzenie siedlisk naturalnych oraz ochronę i reintrodukcję zagrożonych gatunków mięczaków, ryb i płazów o dużym znaczeniu biocenotycznym. Działanie zakłada przywrócenie naturalnego biegu rzek w dorzeczu Nidy (budowa przepławek, przywracanie starorzeczy), a także poprawienie jakości siedlisk w wybranych rzekach regionu świętokrzyskiego oraz ciekach Grecji i Hiszpanii poprzez renaturyzację siedlisk sprzyjających osiedlaniu się rzadkich i zagrożonych małży słodkowodnych oraz biocenotycznie z nimi powiązanych gatunków zagrożonych ryb, które stanowią żywicieli pośrednich dla małży i umożliwią zwiększenie ich populacji.

Ogłoszenie wyników naboru planowane jest na przełomie lutego i marca 2025 r.

VI. Rozliczenie i utrzymanie trwałości dla projektu pn.: „Budowa Ośrodka Edukacji Przyrodniczej na Ponidziu w m. Umianowice gm. Kije”, dofinansowanego ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020.

1. Rozliczenie projektu:

W 2024 r. zakończono rozliczanie projektu. W dniach 6-7 czerwca 2024 r. została przeprowadzona kontrola końcowa projektu, przez Instytucję Zarządzającą - Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego - Oddział Kontroli EFRR. Zgodnie z informacją pokontrolną projekt został zrealizowany zgodnie wnioskiem i umową o dofinansowanie. Brak uwag i zaleceń IZ do przeprowadzonej kontroli, która obejmowała weryfikację:

- zgodności projektu z umową o dofinansowanie,
- przestrzegania procedur udzielania zamówień,
- zgodności dokumentacji z wnioskiem aplikacyjnym i planem przedsięwzięcia,
- osiągnięcia poziomu wskaźników przejętych we wniosku o dofinansowanie, tj.: wybudowanie obiektów prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej i dostosowanie ich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, utworzenie min. 5 nowych miejsc pracy, przeprowadzenia edukacji ekologicznej dla min. 8 885 osób przez okres jednego roku, objęcie ochroną trzech form ochrony przyrody, w tym jednego siedliska, na obszarze ok. 11 ha,
- zakresu działań informacyjnych i promocyjnych dla projektów współfinansowanych z EFRR.

2. Utrzymanie trwałości projektu / działalność Ośrodka Edukacji Przyrodniczej w Umianowicach:

Ośrodek Edukacji Przyrodniczej w Umianowicach odwiedziło w 2024 roku łącznie **11 406 osób** /od początku **23 535 osób**/, w tym: **151** grup zorganizowanych, tj. **5836** osób oraz **5570** turystów indywidualnych.

Przez cały rok w obiekcie odbyły się między innymi: wizytacje prelekcje, szkolenia, konferencje, warsztaty, seminaria, pikniki i akcje ekologiczne, w tym:

- delegacja z Węgier z Ludovica University of Public Service w ramach wymiany doświadczeń,
- warsztaty malarskie/plener Państwowej Szkoły Plastycznej im. J. Szermentowskiego w Kielcach,
- dwudniowy piknik w ramach Dni Otwartych Funduszy Europejskich połączony z warsztatami przyrodniczo - edukacyjnymi dla uczniów szkół podstawowych z regionu i rodzin,
- spotkanie Lokalnych Interesariuszy Projektu BLOWIND Interreg Europe,
- w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+, wolontariat młodzieży z Gruzji, Hiszpanii, Węgier i Ukrainy,
- piknik ekologiczny „Razem tworzymy eko-świętokrzyskie”,
- akcje: Światowy Dzień Mokradeł, Dzień Ziemi - 2024, Dzień Wiosny, Noc Świętojańska z Parkami Krajobrazowymi, Dzień Dziecka z Parkami Krajobrazowymi, Wakacje z Parkami Krajobrazowymi, Ogólnopolski Dzień Parków Krajobrazowych, Sprzątanie Świata – Polska 2024, Międzynarodowy Dzień Georóżnorodności, Dzień Drzewa, Dzień Krajobrazu 2024, Światowy Dzień Turystyki, Dzień Geologa z Parkami Krajobrazowymi,
- Dzień Bociana Białego – festyn połączony z finałem konkursu „Bocian biały, naszym sąsiadem”,
- posiedzenie komitetu sterującego Life4delta oraz Rady Zespołu Parków,
- warsztaty dla edukatorów z Lasów Państwowych i ZSiNPK Kielce,
- ogólnopolska Szkoła Hydrauliki Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie,
- uroczysta sesja Sejmiku Młodzieżowego Województwa Świętokrzyskiego,
- sesja wyjazdowa pracowników naukowo-dydaktycznych Politechniki Krakowskiej,
- praktyki studenckie dla studentów UJK Kielce I rok Ochrony Środowiska
- warsztaty audiowizualne/filmowe dla młodych filmowców/ Krajowa Izba Producentów Audiowizualnych Warszawa oraz NETFLIX,
- na zaproszenie KGW Umianowice, laureatek Konkursu o nagrodę Małżonki Prezydenta RP, gościliśmy Pierwszą Damę RP Panią Agatę Kornhauser – Duda,
- wizyta Automobilklub Koło Zapasowe Kielce,
- XXII TrabiEXPO Złot Miłośników Trabantów,
- mobilna wystawa, której celem była popularyzacja wiedzy nt. dostępności parków krajobrazowych dla osób z niepełnosprawnościami,
- pomiary terenowe na rzece Nida wykonane przez studentów II roku Inżynierii i Gospodarki Wodnej z UR Kraków
- trening umiejętności nowoczesną techniką pomiarową „ Fotogrametria małym dronem” zorganizowany dla Uczniów Technikum o profilu geodezyjnym w Jędrzejowie,

- akcja nasadzeń drzew i krzewów miododajnych w ramach projektu „Ogród dla zapylaczy”,
- w ramach zielonej szkoły pobyt uczniów z terenów popowodziowych Nysa Szkoła Podstawowa im. Kawalerów Orderu Uśmiechu.

W Ośrodku ruszyła nowa atrakcja turystyczna - przejazd dreżynami rowerowymi na trasie Umianowice-Hajdaszek-Umianowice.

VII. Przygotowanie wniosków dla 3 projektów do naboru w ramach programu FEŚ 2021-2027, priorytet 2 Fundusze Europejskie dla środowiska, działanie 2.9 „Ochrona dziedzictwa i różnorodności biologicznej”.

W ramach naboru złożono 3 projekty:

1. Projekt pn.: „Odtworzenie sieci alei wierzbowo-lipowych oraz ochrona czynna owadów poprzez przywrócenie integralności siedlisk i zachowanie bioróżnorodności”.

Projekt obejmuje dwa kompleksowe działania związane z zachowaniem różnorodności biologicznej Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych tj. przywracanie korytarzy ekologicznych i krajobrazu poprzez budowę sieci alei wierzbowo-lipowych oraz czynną ochronę owadów poprzez przywrócenie integralności siedlisk.

Główne cele projektu:

- Odtworzenie ok. 70 km alei wierzbowo-lipowych, przywracających ciągłość korytarzy ekologicznych.
- Zwiększenie bioróżnorodności, zwłaszcza poprzez tworzenie siedlisk dla owadów zapylających.
- Utworzenie siedliska dla pachnicy dębowej (*Osmoderma brnabita*) – gatunku priorytetowego zgodnie z Dyrektywą Siedliskową UE.
- Ograniczenie spływu zanieczyszczeń rolniczych i poprawa jakości wód przez zmniejszenie eutrofizacji.
- Przywrócenie i utrzymanie właściwego stanu siedlisk nieleśnych, przeciwdziałanie ich fragmentacji i sukcesji wtórnej na obszarze 217 ha.
- Optymalizacja warunków ekologicznych dla owadów związanych z agrocenozami.
- Przywracanie właściwego uwilgotnienia łąk i odtwarzanie śródleśnych zbiorników wodnych.

Planowany koszt projektu: **15 433 100,00 zł**, w tym dofinansowanie: Unia Europejska: **13 033 135,00 zł**, budżet państwa: **1 496 510,56 zł**.

Planowane zakończenie projektu: **IV kw. 2029 r.**

2. Projekt pn.: „Ochrona czynna owadów poprzez zachowanie bioróżnorodności - budowa insektarium wraz z motylarnią przy OEP w Umianowicach”.

Celem głównym projektu jest ochrona owadów, która realizowana będzie poprzez budowę insektarium wraz z motylarnią przy OEP w Umianowicach. Realizacja założonego celu odbywać się będzie poprzez budowę obiektu, który zostanie podzielony na dwie strefy:

- laboratoryjną – przeznaczoną do hodowli, obserwacji i monitorowania różnych gatunków owadów,
- edukacyjną – ukazującą świat owadów i ich istotną rolę w naszym systemie żywnościowym.

Przedmiotowe działanie jest komplementarne powiązane z projektem pn.: „Odtworzenie sieci alei wierzbowo-lipowych oraz ochrona owadów poprzez przywracanie integralności siedlisk i zachowanie bioróżnorodności”

Planowany koszt projektu: **10 555 950,00 zł**, w tym dofinansowanie: Unia Europejska: **8 717 557,50 zł**, budżet państwa: **1 002 006,32 zł**.

Planowane zakończenie projektu: **IV kw. 2028 r.**

3. Projekt pn.: „Działania służące zachowaniu różnorodności biologicznej poprzez budowę Ośrodka Rehabilitacji Zwierząt wraz z rozbudową Centrum Edukacji Przyrodniczej w Kielcach i utworzeniem ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych”.

Głównym celem projektu jest ochrona różnorodności biologicznej, która realizowana będzie poprzez czynną ochronę roślin i zwierząt oraz działania edukacyjne.

W ramach projektu powstanie:

- Ośrodek Rehabilitacji Zwierząt (przy siedzibie ZŚiNPK w Kielcach). Zwierzęta (ptaki, małe ssaki), które trafią do Ośrodka, zostaną objęte tymczasową opieką w zakresie leczenia i rehabilitacji oraz przystosowania do samodzielnego życia w swych naturalnych środowiskach. Zwierzęta, które nie będą mogły same egzystować w przyrodzie, pozostaną w Ośrodku pod opieką specjalistów. Powyższe działania stanowią ochronę czynną zwierząt i są ważnym przedsięwzięciem na rzecz ochrony bioróżnorodności.
- Centrum Edukacji Przyrodniczej w Kielcach, ukierunkowane na podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. W obiekcie powstanie m.in. sala edukacyjno-konferencyjna oraz laboratoryjno-warsztatowa, a także w sąsiednim lesie - „ścieżka wśród drzew”. Zostanie przeprowadzona modernizacja siedziby ZŚiNPK, obejmująca m.in. połączenia obiektu z nowopowstałą częścią edukacyjną oraz poprawę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.
- 7 ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych na obszarach chronionych w województwie świętokrzyskim tj.:
 - Ścieżka nr 1 - obszar Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego;
 - Ścieżka nr 2 - obszar Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego;
 - Ścieżka nr 3 - obszar Sieradowickiego Parku Krajobrazowego;
 - Ścieżka nr 4 - obszar Cisowsko-Orłowski Parku Krajobrazowy;
 - Ścieżka nr 5 - obszar Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego;
 - Ścieżka nr 6 - obszar Suchedniowsko-Oblęgarskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu;
 - Ścieżka nr 7 - obszar Podkieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Celem budowy ścieżek jest w szczególności skupienie ruchu turystycznego na ściśle wytyczonych szlakach w rejonie obszarów objętych ochroną, doprowadzając do skanalizowania pieszego ruchu turystycznego na określonych ścieżkach przyrodniczych, co będzie miało wpływ

na zredukowanie i zmniejszenie turystycznej presji na cenne przyrodniczo gatunki i siedliska przyrodnicze.

Planowany koszt projektu: **21 230 823,25 zł**, w tym dofinansowanie: Unia Europejska: **15 586 892,26 zł**, budżet państwa: **1 820 283,13 zł**.

Planowane zakończenie projektu: **IV kw. 2028 r.**

VIII. Sprawozdanie z działalności Świętokrzyskiej Kolejki Wąskotorowej Ciuchcia Poniemie.

Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w Kielcach od 18 maja 2022 roku jest zarządcą infrastruktury kolejowej i przewoźnikiem kolejowym Świętokrzyskiej Kolejki Wąskotorowej Ciuchcia Poniemie.

Zadania dotyczące działalności kolejki:

1. Organizacja przewozów pasażerskich w sezonie turystycznym.

Bieżące prace utrzymaniowe torowiska do miejscowości Motkowice pozwoliły na kontynuację działalności kolejowej, polegającej na prowadzeniu turystycznego ruchu pasażerskiego 18 kilometrową zabytkową trasą przejazdu kolejką wąskotorową. Łącznie w 2024 roku zorganizowano 105 przejazdów pociągów, a kolejkę odwiedziło 10 030 osób. W stosunku do roku poprzedniego liczba pasażerów wzrosła około 30%.

2. Zabezpieczenie najbardziej zagrożonych obiektów infrastruktury kolejowej.

W związku z zaplanowanym uruchomieniem, w budynku użytkowym, pracowni warsztatów ceramicznych oraz kolejowego bistra (w ramach nawiązanej współpracy ze Stowarzyszeniem „Jędrzejowska Galeria Na Szlaku”) przeprowadzono remont pokrycia dachu budynku. Planowane jest przystosowanie pomieszczenia do prowadzenia powyższych działań.

Na bieżąco prowadzone były niezbędne prace zachowawcze budynków i budowli kolejowych znajdujących się w zarządzie ZŚiNPK, np.: magazyn na stacji w Motkowicach, pomieszczenie stolarni czy zabytkowa hala napraw parowozów.

3. Remont taboru wąskotorowego.

W ramach prac zespołu remontowego wykonano naprawę główną (generalny remont) lokomotywy produkcji rumuńskiej Lxd-2 332. Koszt takiego remontu wykonywany przez specjalistyczne firmy kolejowe wynosi aktualnie ok. 1.8 mln zł, natomiast cena zakupu nowej lokomotywy to ok. 8 mln zł. Wyremontowana lokomotywa będzie obsługiwać przejazdy kolejowe na trasie Pińczów – Umianowice.

Podczas całego roku prowadzono bieżące (codzienne – przed każdym wyjazdem pociągu, miesięczne i roczne, zgodnie z dokumentacją systemu utrzymania) konserwacje i przeglądy techniczne czynnego taboru tj. lokomotywy spalinowej oraz czterech wagonów pasażerskich. W związku z pilną potrzebą uruchomienia kolejnych wagonów rozpoczęto prace diagnostyczne, mające na celu zweryfikowanie zakresu napraw kolejnych dwóch wagonów przeznaczonych do eksploatacji.

4. Remont szlaku kolejowego.

Wykonano niezbędne prace związane z bezpieczeństwem ruchu kolejowego tj. wymiana podkładów i podrozezdnic, opomiarowanie toru, czyszczenie przejazdów kolejowych, udrożnienie skrajni, utwardzenie tłuczniem. Dokonano naprawy dwóch obiektów inżynierskich kolejowych zlokalizowanych w miejscowości Borki oraz

w Jędrzejowie przy ul. Wiejskiej. Uzupełniono skradzione słupki hektometrowe oraz ustawiono wskaźniki, naprawiono uszkodzone oznakowanie na odcinku szlaku Jędrzejów – Motkowice.

W trakcie całego roku wykonywano bieżące prace oraz sprawowano nadzór związany z bezpieczeństwem przejazdów i utrzymaniem czynnych odcinków szlaku kolejowego (sprzątanie, koszenie, pielęgnacja krzewów i drzew, odśnieżanie przejazdów kolejowych, kontrola szlaku pod względem bezpieczeństwa przejazdów).

Łącznie zakupiono 530 szt. podkładów kolejowych i mostownic, 6900 wkrętów i śrub kolejowych, 500 podkładek, 500 pierścieni sprężystych. Wymieniono 1349 szt. podkładów na odcinku Jędrzejów – Motkowice.

5. Podnoszenie kwalifikacji pracowników.

W dalszym ciągu podnoszono kwalifikacje zawodowe pracowników, którzy wzięli udział w specjalistycznych szkoleniach kolejowych. Uprawnienia kierownika pociągu otrzymały 2 osoby, dróżnika obchodowego 2 osoby, rewidenta taboru 1 osoba oraz w zakresie kierowania ruchem na przejazdach kolejowo-drogowych 1 osoba.

Aktualnie przeszkolonych jest 10 pracowników z uprawnieniami kolejowymi: 5 prowadzących pojazdy kolejowe, 5 kierowników pociągu, 1 manewrowy, 1 toromistrz, 2 dróżników obchodowych, 1 rewident taboru, 1 inspektor nadzoru oraz 3 osoby uprawnione do kierowania ruchem na przejazdach kolejowo-drogowych.

6. Prace związane z realizacją zadań inwestycyjnych dofinansowanych z dotacji Rządowego Programu Odbudowy Zabytków:

Gmina Jędrzejów otrzymała dofinansowanie w kwocie 300 tys. zł z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków na realizację dwóch inwestycji:

Projekt 1

„Prace konserwatorskie i restauratorskie wąskotorowego parku maszynowego jędrzejowskiej kolei dojazdowej realizowane w ramach rządowego programu odbudowy zabytków w ramach wstępnej promesy NR RPOZ/2022/10685/polskilad w podziale na 2 zadania:

Zadanie 1:

Żuraw stały wyprodukowany w 1939 r. przez niemiecką firmę Paul Weymann w Berlinie-Tempelhof. Prace konserwatorskie i restauratorskie polegające na m.in. na: czyszczeniu, uzupełnieniu, zabezpieczeniu, malowaniu wszystkich elementów maszyny, naprawie silnika oraz instalacji elektrycznej, posadowieniu żurawia.

Zadanie 2:

Tokarka kłowa do obróbki zestawów kołowych z 1949 r. Prace konserwatorskie i restauratorskie polegające na m.in. na: wymianie łożysk, uszczelnień, klinów trybów, naprawie i udrożnieniu pompy olejowej kasowaniu luzów na suporcie, czyszczeniu, malowaniu.

Projekt 2

„Prace konserwatorskie wąskotorowego wagonu kolejowego jędrzejowskiej kolei dojazdowej realizowane w ramach rządowego programu odbudowy zabytków w ramach wstępnej promesy NR RPOZ/2022/10675/polskilad”.

Wagon towarowy kryty - agregat, wyprodukowany ok. 1951 r. w Świdnickiej Fabryce wagonów. Prace konserwatorskie i restauratorskie polegające na generalnym remoncie pudła wagonu (m.in. wymiana poszycia pudła oraz dachu, wymiana podłogi, naprawa drzwi, dostosowanie wnętrza) regeneracja ostoi, wózków oraz zestawów

kołowych wagonu zgodnie z dokumentacją systemu utrzymania. Wartość prac 149 947,00 zł.

7. Prace związane z realizacją zadania inwestycyjnego dofinansowanego z Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych – VIII edycja na realizację inwestycji pn. Rewitalizacja „Świętokrzyskiej Kolejki Wąskotorowej Ciuchcia Ponidzie”:

Województwo Świętokrzyskie otrzymało dofinansowanie w kwocie 25 894 376,38 zł z Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych – VIII edycja na realizację inwestycji pn. Rewitalizacja „Świętokrzyskiej Kolejki Wąskotorowej Ciuchcia Ponidzie”. Zarząd Województwa Świętokrzyskiego zabezpieczył wkład własny w kwocie 2 877 152,93 zł oraz 761 100,00 zł kosztów niekwalifikowalnych z przeznaczeniem na prace przygotowawcze.

W ramach realizacji zadania: opracowano PFU oraz pozostałą dokumentację, podpisano umowy z wykonawcami oraz inspektorami nadzoru i rozpoczęto prace projektowe. W zakresie inwestycji zaplanowano najważniejsze działania mające na celu dostosowanie zabytkowej infrastruktury kolejowej do współczesnej działalności kolejki przy zachowaniu walorów historycznych:

1. Modernizacja i remont szlaku kolejowego od m. Pińczów do m. Umianowice (gm. Kije) na długości ok. 8,8 km;
2. Modernizacja i remont szlaku kolejowego od stacji w m. Motkowice do mostu kolejowego na rz. Nida na długości ok. 2,0 km;
3. Modernizacja i remont układu torowego na stacji kolejki wąskotorowej w Pińczowie;
4. Modernizacja i remont układu torowego na stacji kolejki wąskotorowej w Jędrzejowie;
5. Modernizacja i remont wraz z wyposażeniem hali napraw lokomotyw, hali napraw wagonów oraz kuźni kolejowej na stacji w Jędrzejowie;
6. Adaptacja i remont poczekalni, kasy oraz pomieszczenia dróżnika na stacji w Pińczowie.

Całkowita wartość Inwestycji wynosi 28 771 529,31 PLN.

Zgodnie z zapisami umowy prace powinny być zakończone 15.04.2026 roku. Uzyskanie świadectwa bezpieczeństwa oraz niezbędnych pozwoleń z Urzędu Transportu Kolejowego, wymaganych względami bezpieczeństwa, pozwoli na uruchomienie w roku 2027 przejazdów kolejowych Pińczów - Umianowice.

Zadania zaplanowane przez Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych na 2024 rok zostały wykonane w całości.